

Независне новине: Интервју са високим представником Валентином Инцком

Разговарао: Дејан Шајиновић

Независне новине: Можете ли сумирати закључке ПИЦ-а за наше читаоце?

Валентин Инцко: У закључцима Савјета за провођење мира (ПИЦ) изражен је јединствени став међународне заједнице о низу питања која су дио политичког дискурса у БиХ. Њих је у потпуности усвојио цијели ПИЦ, без фуснота и издвојених мишљења, укључујући и засебну изјаву о величању ратних злочинаца.

Међународна заједница жели да власти на свим нивоима испуне обавезе које су преузели како би се провеле реформе у интересу грађана. Посебно, БиХ треба да се фокусира на питања интеграције у ЕУ, као што је ефикаснија јавна управа те “осигурање свеобухватног и јединственог скупа одговора на питања из упитника Европске комисије”.

У Комуникеу ћете такође видјети да се међународна заједница изричито противи даљим подјелама и блокадама у БиХ. То се односи на низ области и међународна заједница апелује на БиХ да нађе рјешења на отворена питања из тих области, и то тако да то не доведе до даљих подјела. На примјер, међународна заједница жели да се нађе рјешење за случај Љубић, одлуку Уставног суда везану за Мостар те питања школе у Јајцу и другдје.

Међународна заједница такође би жељела да БиХ и њене институције постану функционалније, а власти ефикасније. У том смислу, у Комуникеу је изражен јасан апел, као и веома јасно противљење међународне заједнице угрожавању институција на

државном нивоу.

ПИЦ је такође изразио једногласну подршку мандату високог представника, као и територијалном интегритету земље, укључујући и јасну поруку да ентитети немају право на отцјепљење.

Независне новине: Како оцјењујете политичку ситуацију у БиХ? У односу на 2016, када смо имали референдум, припреме за санкције, изборе, попис и све оне проблеме који су се редали као на траци, да ли видите неке позитивне трендове, или је 2017. само пауза за изборну 2018. гдје ће опет испливати сви ови “замрзнути конфликти”?

Валентин Инцко: Укупна политичка ситуација у земљи најбоље се може описати као непредвидива. И даље постоје два тренда, један позитиван и један негативан. Има неких позитивних дешавања, посебно у вези са питањима везаним за интеграцију у ЕУ. С друге стране, било је и негативних дешавања, која су енергију и пажњу одвукла са заиста важних питања.

Ако погледамо прошлу годину – било да је ријеч о контроверзи везаној за могућу ревизију Међународног суда правде, референдуму који је одржан противно одлукама Уставног суда, или причи о територијалној реорганизацији у БиХ – видимо да су политичари на свим странама и у оба ентитета далеко више окренути националистичким питањима која дијеле људе, умјесто промјенама које би биле позитивне за земљу, промјенама које би донијеле већи економски просперитет и већу интеграцију у Европску унију. Промјенама које би охрабриле младе људе да остану овдје. Јер, као што знате, они одлазе у забрињавајућем броју.

Већина мојих колега у ПИЦ-у дијеле моју забринутост око тренутне ситуације у земљи. Они су свјесни позитивних страна, али исто тако и назадовања у бројним областима. Јасно је да неки политичари продубљују подјеле и подривају институције, јер стално отварају питања која воде ка подјелама.

Међународна заједница је чврстог увјерења да овај негативни тренд треба што прије промијенити. Вријеме које је остало до избора треба искористити да се ријеше отворена питања као што су провођење одлуке у случају Љубић, Сејдић-Финци те друге одлуке Европског суда за људска права, затим Мостар, Закон о акцизама итд. Политичке странке се морају уздржати од прераног уласка у предизборну кампању. Остатак 2017. године и прву половину следеће године морају искористити као прилику да се проведу позитивне реформе. Уосталом, према закону, изборна кампања траје 30 дана, а не 15 мјесеци.

Независне новине: Поднијели сте извјештај у УН-у, да ли је Извјештај, по вама, наишао на плодно тле у Савјету безбједности?

Валентин Инцко: Да. Осим критика које обично долазе из истог извора, моји извјештаји су добро примљени у Савјету безбједности УН-а. Такође бих желио појаснити још нешто везано за извјештаје Уједињеним нацијама – једини званични извјештај Савјету безбједности УН о стању имплементације мира у Босни и Херцеговини је извјештај који подноси високи представник, као коначни ауторитет у регији за тумачење цивилних аспеката Даутонског мировног споразума. Сваки други “алтернативни” извјештај, колико год да му је китњаст наслов, нема никакав званичан значај.

Независне новине: Осим “стандардних” критика на рачун српских и хрватских политичара, чини ми се као да сте мало критиковали и бошњачке лидере око питања ревизије пресуде?

Валентин Инцко: Хвала вам што сте прочитали извјештај. Имам дојам да се реакције на извјештај пишу прије него што се он и објави. У ствари, сврха мојих извјештаја није да критикује једну страну, или да је представља у лошем или добром свјетлу. Штавише, ја сам и у усменом обраћању поменуо да је агент годину дана знао да му је мандат већ истекао.

Мој циљ је да питања представим онако како стоје на терену и

да дам преглед ситуације. Моји извјештаји садрже чињенице. Нисам ја крив ако им се не свиђа оно што виде у огледалу.

Независне новине: Оно што ми се чини да је мало више испливало у први план у 2017. је питање анализе рада правосуђа по предметима тзв. политичке корупције. Колико је то питање заиста озбиљно схваћено, и имате ли осјећај да се међународна заједница не жели “замјерати” домаћим елитама

Валентин Инцко: У посљедњих шест мјесеци, осим међу домаћим становништвом, и у међународној заједници осјетим до сада невиђену количину фрустрације у вези са овим питањем.

Међународна заједница је забринута због све лошијег стања у области владавине права, а посебно због чињенице да су корупција и политичко покровитељство тако очигледни у политичком систему, и то са веома мало посљедица по оне који су у њих укључени.

Јасно је да постоје питања везана за функционисање правосудног система, али не на начин на који то представљају поједини политичари. Мој је утисак да они не покушавају систематски ријешити проблеме у правосуђу, него радије повремено изражавају сумњу у њега или чак доводе у питање само постојање одређених правосудних институција. Често покушавају осигурати да се одређени предмети пребаце на правосудне органе на нижем нивоу, који су ближи њиховом центру моћи.

Овој земљи и њеним грађанима, без обзира на националност, треба нешто друго. Требају им јаке и ефикасне правосудне институције на свим нивоима, којима могу вјеровати, које раде независно и професионално, тако да сви грађани могу бити једнаки пред законом.

Независне новине: Прошли пут сте нам у интервјуу рекли да сте вјероватно задњи високи представник. Шта бисте нам сада могли рећи, хоће ли ОХР ускоро бити затворен?

Валентин Инцко: Ја сам садашњи високи представник. Као што

знате, процес затварања ОХР-а није дефинисан временски него конкретним напретком, односно условима и циљевима названим '5+2'. Јасно је да барем два циља везана за државну и војну именовину нису испуњена, док је истовремено дошло до назадовања на другим циљевима, за које се већ сматрало да су испуњени. Такође, други услов – “позитивна процјена политичке ситуације” – није ни близу да буде испуњен. Стога је закључак да ОХР остаје као инструмент међународне заједнице да одговара на изазове у БиХ.

Независне новине: Има ли високи представник данас у БиХ пуно посла?

Валентин Инцко: Улога ОХР-а данас је другачија од оне у прошлости, иако његов мандат и овлаштења остају исти. Нисмо више на челу у многим областима. Усредсређени смо на лимитиран број питања, што се огледа и у далеко мањем броју запослених. Али основни мандат – подршка Даутонском мировном споразуму и реформама које се проводе у оквиру његове имплементације – у великој мјери остаје централни дио нашег посла. Многе од тих реформи противне су финансијским или ускостраначким интересима оних на власти, што је вјероватно разлог зашто неки политичари тако жустро траже затварање ОХР-а.

Независне новине: Постоји ли јединство међународне заједнице у БиХ око БиХ? Има ли размимоилажења, и ако има, колико су она озбиљна?

Валентин Инцко: Наравно да има различитих мишљења и приступа, али циљ остаје исти, а то је стабилна просперитетна БиХ, неповратно на путу ка ЕУ. И будите увјерени да ће међународна заједница, ако би тај циљ био доведен у питање, лако наћи довољан консензус да на то адекватно одговори. Оно што у посљедње вријеме све више забрињава је убрзан одлазак хиљада младих талентованих људи. Када се они почну враћати, то ће бити показатељ успјеха, како је прецизно дефинисао један од амбасадора у Управном одбору ПИЦ-а.